

Újabb időjárási szélsőségek Franciaországban

Miután Franciaországban a nyár elején árvizek pusztítottak országszerte és sok helyen jelentős károkat okoztak a mezőgazdasági kultúrákban, júliusban és augusztusban jégverések okoztak hasonló következményeket, a kiesések mértéke miatt pedig a mezőgazdasági miniszter újabb kárenyhítési intézkedések foganatosítását jelentette be (v.ö. 1674/PAR/2013). Ez a gyakorlatban a következőket jelentette:

- a károsult gazdák kérvényezhetik, hogy a jégverte parcellák esetében csökkentett mértékű földadót fizessenek,
- a polgármestereknek lehetőségük van arra, hogy az általuk vezetett településen érintett adófizetők nevében közös kérvényt nyújtsanak be az adóhatósághoz,
- a mezőgazdasági társadalombiztosítási alap ([MSA](#)) az erre elkülönített keretből átvállalja a károsultak által fizetendő járulék egy részét,
- valamint a bankokat fölkérték, hogy lehetőségeikhez mérten könnyítsenek a nehéz anyagi helyzetbe került gazdák terhein.

Mint arról a [Le Figaro július 24-i száma is beszámolt](#), egy nappal korábban jégeső pusztított a burgundiai szőlőkben Beaune térségében, elsősorban a Côte de Beaune tájkerületben (Volnay, Monthélie, Pommard, Meursault, Savigny-lès-Beaune, Corton-Charlemagne), míg a Côte de Nuits-t az időjárás megkímélte – a mostani jégverés nem az első volt az idén Burgundiában. A burgundiai bor szakmaközi szervezet (BIVB, [Bureau Interprofessionnel des Vins de Bourgogne](#)) szerint Beaune körzetében egyes parcellákon (Clos des Mouches) akár 90%-os veszteség is mérhető, míg másokat (Côte de Nuits) szinte alig vagy egyáltalán nem vert el a jég. A Volnay-hegyközség esetében helyenként 80%-ot is elérő a veszteség, a leveleket szinte teljesen fölaprózta a jég, így a fotoszintézis is minimálisra csökkent.

A károk azért érintik különösen rosszul a szőlősgazdákat, mert elsősorban kis pincészetekről van szó, másodsorban pedig a tavalyi év az ország legtöbb borvidékén az elmúlt négy évtized legkisebb termését jelentette, így értékesíthető tartalékok sincsenek sok helyen. Jégkár elleni biztosítást pedig nem mindenki kötött, mert sokan túl drágának tartják, és nem tudják, vagy nem akarják megfizetni és inkább vállalják a kockázatot. Számukra a jövő több mint bizonytalan, hiszen az elmúlt három évben az átlagosnál kisebb volt a termés, jégverés pedig tavaly is volt Burgundiában. A szőlősgazdáknak ezért minden korábbinál nagyobb szükségük lett volna egy valóban jó évre, és erre július közepéig minden reményük meg is volt, hiszen az ültetvények jó egészségi állapotban voltak, a termés pedig kifejezetten jónak ígérkezett. Ha viszont az idén sem lesz elegendő értékesíthető bor, akkor már komoly piacvesztéssel kell szembenézniük, az állandó költségeket pedig az árbevétel hiánya ellenére is ki kell fizetni.

A gazdák azt fontolgatják, hogy valamilyen jégverés elleni rendszert kellene kiépíteni, például a másutt is használt rakétákkal, de egyelőre döntésre nem jutottak.

A szaktárca július 26-i sajtóközleményében jelezte, hogy Stéphane Le Foll miniszter messzemenő támogatásáról biztosítja a kárt szenvedett termelőket, és mozgósítja a szakigazgatást annak érdekében, hogy a kialakult helyzetre megoldást lehessen találni. Az illetékes hivatalok első fölmérései szerint:

- a Côte de Beaune borvidék 35-40%-át, azaz 1700-200 hektárt ért jégverés,
- az érintett területeken a kár 10 és 100% között van.

Tekintettel arra, hogy a szőlőben (és a szántóföldi kultúrákban) jégkára köthető biztosítás, ezekre nem vonatkozik a természeti katasztrófa-alapból fizetendő kárenyhítés lehetősége, csak nagyon kivételes esetben (*en cas de pertes de fonds*) lehet igénybe venni. A központi és megyei szakigazgatás a szakma képviselőivel közösen igyekszik minél előbb valós képet kapni a valós veszteségekről, ami alapján döntenek a gazdaságok által igénybe vehető

sürgősségi intézkedések mértékéről. A cél mindenképpen az, hogy fönt lehessen tartani a gazdaságok működőképességét és meg lehessen őrizni piaci részesedésüket. A miniszter bejelentése szerint (hasonlóan a júniusi Loire-völgyi jégveréshez):

- a károsult gazdák kérvényezhetik, hogy a jégverte parcellák esetében csökkentett mértékű földadót fizessenek,
- a polgármestereknek lehetőségük lesz arra, hogy az általuk vezetett településen érintett adófizetők nevében közös kérvényt nyújtsanak be az adóhatósághoz,
- a mezőgazdasági társadalombiztosítási alap ([MSA](#)) az erre elkülönített keretből átvállalja a károsultak által fizetendő járulék egy részét,
- valamint a bankokat fölkérték, hogy lehetőségeikhez mérten könnyítsenek a nehéz anyagi helyzetbe került gazdák terhein.

A dél-franciaországi Aveyron megyében is ítéletidő pusztított, Stéphane Le Foll miniszter itt is támogatást ígért a gazdáknak. A megye nyugati részét ugyanis július 27-ről 28-ra virradó éjjel érte jégveréssel és hatalmas esővel, széllel érkező vihar, elsősorban Morlhon-le-Haut, La Bastide-l'Évêque, Saint-Salvadou és Sanvensa településeket sújtva. A hatóságok haladéktalanul megkezdték károk fölmérését, és igyekeztek biztosítani az elsősorban állattartással foglalkozó vidéken a fejés és a tejszállítás föltételeit. Az első információk szerint a négy településen mintegy 180 gazdálkodót érintett valamilyen szinten a vihar. Számos épület megrongálódott, az ezekben esett károkat a biztosítók rendezik. A jégverés, a szél és az eső a gabonában és a kukoricában nagyon komoly kárt tett, mintegy 1300-1600 hektáron. Mivel ezekre köthető biztosítás, rájuk nem vonatkozik a természeti katasztrófa-alapból fizetendő kárenyhítés lehetősége, csak nagyon kivételes esetben, azaz a gazdasági infrastruktúrában – tönkrement kerítések, vízmosás okozta erózió – esett károk (*en cas de pertes de fonds*) lehet igénybe azt venni (*Fonds national de gestion des risques en agriculture, FNGRA*).

A szakminiszter bejelentése alapján a gazdák ugyanazokra az intézkedésekre tarthatnak igényt, mint a burgundiai jégverés károsult termelői.

[Jégverés pusztította a szőlőket Bordeaux környékén](#) is augusztus 2-án, az első fölmérések szerint mintegy 10 ezer hektáron legkevesebb 150 millió eurós kárt okozva, egyes parcellákon pedig akár a termés 80, vagy akár 100%-a is odalett. [Stéphane Le Foll ennek nyomán itt is kártalanítást helyezett kilátásba](#), a tárca által bejelentett intézkedések megegyeznek a burgundiai és aveyroni gazdáknál említettekkel, illetve amiket júniusban a Loire-völgy jégverte gazdáinak is biztosítottak. Gironde megye szakszervezeti elnöke (FDSEA) szerint viszont ezekkel csupán a károk egy részét lehet fedezni. Az ok nyilvánvaló: ahogy a többi borvidék esetében is, itt is csupán a termelők egy részének (mintegy háromnegyedének) nincs jégkár-biztosítása, ez alól sok esetben a legjelentősebb borászatok sem jelentenek kivételt. A tárca közleménye szerint a szomszédos Bergerac borvidék szőlőinek egy részét is érintette a jég, valamint alma- és csonthéjas-ültetvények is károsodtak. AZ FDSEA szerint a károk különösen fájdalmasak annak fényében, hogy minden öt hektárnyi szőlő egy munkahelyet jelent, ha pedig nincs mit betakarítani, annak jelentős szociális következményei is lesznek. A későbbi becslések szerint akár 10 ezer hektárnál is nagyobb lehet az érintett terület nagysága, ahol hektáronként átlagosan 4 ezer eurónyi befektetés lett semmivé a jég miatt.

A [Le Figaro augusztus 4-i cikke](#) az Entre-deux-Mers-hez tartozó szőlőkben 4-5 ezer hektárt érő jégverésről és 80%-os kiesésről szól, ami egy 10 km széles és 40-50 km hosszú sávot érint, a tanúk szerint a jég nagysága akár fűrjtojás vagy pingpong-labda méretű is volt. Az érintett terület a bordeaux-i borvidék mintegy 5%-át jelenti, mintegy száz, elsősorban *bordeaux*, *bordeaux supérieur*, *entre-deux-mers* megjelöléssel ellátott borokat előállító

szőlészetet érintve. A hírek szerint sok esetben kifejezetten pontszerű hatást lehetett tapasztalni, egyik helyen pl. még a levelet is maradéktalanul levitte a jég a növényekről, egy kilométerre odébb egy szem jég sem esett. Volt olyan, a [Sud-Ouest lapnak](#) nyilatkozó termelő, aki saját bevallása szerint tíz perc alatt a teljes termését elvesztette, a kára legkevesebb 200 ezer euró.

Gironde megye prefektúrájának augusztus 6-i bejelentése szerint az első kárenyhítő intézkedések részeként engedélyezik a károsult termelőknek, hogy bortermelésük megőrzése érdekében máshol vásárolt szőlővel helyettesítsék a kiesett termést. A közlemény értelmében a korábban már a Loire-völgye, Burgundia és Aveyron megye esetében bejelentett minisztériumi intézkedések is természetesen érvényesek erre a borvidékre is. A hivatalos adatok szerint valamilyen mértékben 37 ezer hektárt érintett az augusztus 2-i vihar, ebből 7 ezer hektáron kell 80-100% közötti veszteséggel számolni. A komolyabb kárt szenvedett termelők számát 3-400 közé teszik.

A szőlőket ért idei természeti katasztrófák fényében egyelőre optimistának tűnik a mezőgazdasági tárca augusztus elsejei állapotok alapján készített becslése az idei francia bortermelésről. A minisztérium közleménye szerint a mezőgazdasági statisztikai hivatal (AGRESTE) az idei évben 45,8 millió hektolitert [vár](#) (ld. csatolt melléklet), ez közel megegyezik a 2008-2012-es ciklus átlagával és 11%-kal haladhatja meg a 2012-es termést, ami történelmi szinten is alacsonynak számított. Minden borkategóriában magasabb értékesítést várnak, a földrajzi oltalommal ellátott boroknál 5, az égett szeszek (ideértve a konyakot és az armagnac-ot) előállítására szolgálók esetében 18%-kal többet. Az IGP-megjelölésű boroknál a termést 9%-kal becsülik nagyobbak, mint tavaly, az egyéb, elsősorban eredet-megjelölés nélküli boroknál +49% a várakozás! A tárca hangsúlyozta, hogy ez a becslés értelem szerűen még nem számolhatott az augusztus 2-i jégverés következményeivel.

A klimatikus szélsőségek a tengerentúli megyéket sem kímélték, júliusban például az Antillákon, ezen belül is elsősorban Martinique-on pusztított a „Chantal” névre keresztelt trópusi vihar. A hatóságok első fölmérése szerint különösen a sziget déli részén volt jelentős a pusztítás, itt elsősorban a banántermelők a károsultak – a termésnek közel egyharmada semmisült meg.

Somogyi Norbert, Párizs